

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Ecclesia, Qvæ Est in Purgatorio

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VIII. Num ex receptaculis suis animæ defunctorum egredi valeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53890](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53890)

Videtur mihi dicendum, non esse improbabile talem aliquem locum reperiri, ceterum eiusmodi locum ad Purgatorium pertinere, etsi enim ibi nulla sit pœna sensus, tamen est pœna damni, pœna autem non conuenit nisi animæ, quæ nondum plenè purgata est. itaque erit locus ille mitissimum Purgatorium, & quasi carcer quidam senatorius, atque honoratus. Hoc tamen addendum est, animas, quæ in eo loco morantur, non solum carere beatitudine, sed etiam affligi, ac torqueri ex illa dilatione beatitudinis. Dixi autem, mihi non videri improbabile, talem aliquem locum reperiri, quia S. Thomas in 4. sent. dist. 21. q. 1. art. 1. scribit, in iis quæ de Purgatorio determinata non sunt ab Ecclesia, standum esse iis quæ sunt magis conformia dictis & reuelationibus Sanctorum. mouit me etiam auctoritas Ioannes de Turrecremata doctissimi, atque optimi Cardinalis, qui in prologo, qui præmittitur. Reuelationibus S. Brigittæ, cum diligenter expendisset eas reuelationes, affirmare non dubitauit S. Brigittæ conuenire id, quod dicitur Iudith 8. omnia quæ loquuta es, vera sunt, & non est in sermonibus tuis vlla reprehensio. Scribit autem S. Brigitta lib. 4. cap. 124. animam quandam in Purgatorio nullam aliam pœnam habuisse, nisi dolorem ex desiderio dilatae felicitatis.

CAPVT VIII.

Num ex receptaculis suis animæ defunctorum egredi valeant.

ALTERIVS autem quæstionis triplex esse potest sensus. PRIMVS, an possint exire nunquam reditura, quia nimirum transferantur de vno receptaculo ad aliud. SECUNDVS, an possint exire, vt rursus redeant ad suum locum. TERTIVS, an possint ita egredi, vt hinc nobiscum iterum viuant.

Quantum ad PRIMVM sensum, facile responderi potest, ex inferno damnatorum, limboque puerorum non dari regressum; ex Purgatorio, limboque Patrum dari; sunt enim animæ impiorum damnatae ad perpetuos carceres, & ignes Gehennæ, & similiter animæ puerorum ad perpetuum exilium,

&

& tenebras. Animæ autem sanctorum Patrum damnatæ erant ad exilium temporale, & animæ Purgatorij ad carceres temporales. ratio est, quia causa carceris, vel exilij damnatorum est culpa mortalis actualis, vel originalis, quæ nunquam remitteretur; causa autem exilij Patrum fuit debitum temporale contractum ex peccato primi parentis; ille enim suo peccato cælum clauserat, quod aperiri non potuit, nisi Christi sanguine re ipsa effuso; causa verò Purgatorij est reatus temporalis pœnæ, quæ necessariò finem habet.

CONTRA hoc tamen est auctoritas Ioannis Damasceni, qui in oratione de mortuis dicit, orationibus S. Theclæ liberatam de inferno animam Falconillæ cuiusdam sceminae paganæ, & orationibus S. Gregorij Papæ animam Traiani Imperatoris.

RESPONDEO, si hæc historia defendi debeat, oportere dicere, Traianum non fuisse damnatum absolutè ad inferos, sed solùm punitum in inferno secundum præsentia eius demerita, & suspensam sententiam propter præuisas B. Gregorij preces; & præterea non immediatè ex inferno ad cælum transisse, sed prius corpori vnitum, & tunc baptizatum, & pœnitentiam in hac vita egisse; ista enim est communis solutio beatæ Thomæ, Durandi, Richardi, & aliorum in 4. dist. 45. Quis tamen Traianum resurrexisse, sine teste dicitur, nec enim vllus veterum huius rei meminit, & repugnat hoc sententiæ Damasceni, qui satis apertè docet de inferno ad cælum transisse, non autem ad hanc vitam rediisse Traianum, & si pœnitentiam egit, in inferno illam egisse: Cùm tamen solius Damasceni auctoritate nitantur auctores citati, ideo magis propendo in sententiam Melchioris Cani, qui lib. II. de locis, cap. 2. simpliciter improbat hanc historiam vt confictam, & Dominici Soto, qui in 4. dist. 45. quæst. 2. art. 2. dicit, hanc historiam sibi creditu durissimam esse, non obstante Apologia Alphonfi Ciaconis, pro hac historia ante hoc triennium edita. Rationes autem quibus moueor sunt quatuor:

PRIMA, quia quotquot hanc historiam admiserunt, id fecerunt propter Damasceni auctoritatem; at librum illum non esse Damasceni faciliè probari potest; nam in eo libro auctor non solùm dicit Traianum, & Falconillam ab inferno damnatorum ad regnum cœlorum transiisse, sed etiam multos

multos alios, qui in infernum descenderant, quia fide diuina caruerint, à Christo conuersos, & saluatos quando ad inferos descendit: quod & per se erroneum est, & contrarium verbis Damasceni lib. 2. de fide, cap. 4. vbi dicit, hominibus id esse mortem, quod fuit Angelis casus.

SECUNDA ratio est, quia nullus auctor Latinus historiæ eius meminit, vt Paulus Diaconus, Anastasius Bibliothecarius, Marianus Scotus, Ado, ac ne ipse quidem Beda, qui beati Gregorij studiosissimus fuit; immò in ipsa Romana Ecclesia, & eius archiuis nulla huius rei memoria exstabat, quando Ioannes Diaconus vitam B. Gregorij scripsit; ipse enim vitam B. Gregorij ex archiuis Romanis diligentissimè collegit, & tamen lib. 2. cap. 44. dicit, hanc historiam de Traiano reperitam in Ecclesia quadam Anglorum, nec fidem certam illi habitam à Romanis.

TERTIA, quia B. Gregorius lib. 34. moral. cap. 13. aliàs 16. differtè docet, non posse orari pro infidelibus defunctis, quæadmodum nec pro Diabolo, quando quidem in eadem æterna, & irreuocabili damnatione sunt; quomodo ergo credibile est eum id fecisse? Respondet Abulensis quæst. 57. in 4. lib. Regum, ideo Gregorium peccasse mortaliter orando pro Traiano; sed absurdissimum est & ferè blasphemum, cum constet Gregorium virum fuisse non modò sanctissimum, verum etiam prudentissimum. Deinde si peccauit mortaliter orando, quomodo fuit exauditus? Num Deus placatur, quando offenditur? Respondet Ciaconus, non peccasse Gregorium orando, sed meruisse potius, quia licet ordinariè non liceat orare pro damatis, tamen licet ex peculiari instinctu diuino.

AT CONTRA. Eadem historia refert Gregorium propter hoc peccatum punitum fuisse perpetuo dolore stomachi, & pedum. Respondet ipse, hunc dolorem non datum Gregorio in pœnam, sed ne elatio illi subreperet. At contra; nam Petrus Diaconus, quem ipse citat ex libro quodam bibliothecæ Vaticanæ, dicit, Gregorio ab Angelo dictu fuisse, quòd quia præsumperat hoc petere, laboraret vsq; ad mortem dolore, &c. ergo in pœnam peccati; nam præsumptio peccatum est.

QUARTA ratio est, quia argumenta Ciaconis non concludunt; ipse enim nititur præcipuè his testibus. PRIMO, testimonio Petri & Ioannis Diaconorum Gregorij, quod ex-
stare

stare dicit in bibliotheca Vaticana. SECUNDO, testimonio innominati auctoris, qui scripsit vitam B. Gregorij, quæ præponitur operibus eius impressis Basileæ anno M. D. LXIV. qui auctor videtur vixisse tempore ipsius Gregorij. TERTIO, testimonio Damasceni. QUARTO, testimonio Ioan. Diaconi lib. 2. cap. 44. vitæ B. Gregorij. QUINTO, testimonio S. Thomæ. SEXTO, testimonio S. Brigittæ. SEPTIMO, testimonio Mechtildis.

PRIMUM testimonium mihi valde suspectum est; nam si illud esset verè Petri Diaconi, non diceret Ioannes Diaconus, historiam hanc non exstare in Romana Ecclesia, sed solùm apud Anglos. præterea iste Petrus dicit, Gregorium à Deo petiuisse, ut quotquot sepelirentur in Ecclesia S. Andree in cliuo Scauri, non possent damnari, dummodò fidem tenuerint Christianam, & impetrauissent. At certè Gregorius vir prudentissimus nunquam ita orasset; nam vel intelligit de fide informi, vel de formata; si de informi, ergo voluisset saluari homines morientes sine caritate, quod quis credat? si de formata, non erat opus id petere; nam vbiunque sepeliatur, qui moritur cum caritate, damnari non potest. ADDE, quòd totum illud fragmentum redolet nouitatem, & proinde supposititium videtur: vocat enim Gregorium diuum, quod nomen eo tempore erat inusitatum. Item anteponeit Cardinales Episcopis; quod repugnat Ioanni Diacono, qui in vita S. Gregorij scribit, ex Cardinalibus consueuisse promoueri à Gregorio multos ad Episcopatum, ut ad gradum altiorem, alia quoque habet non pauca signa nouitatis.

TERTIVM testimonium iam est reiectum.

QUARTVM est contra ipsum Diaconum; nam Ioannes Diaconus dicit, animam Traiani nõ esse liberatam de inferno, sed solùm id obtinuisse, ut in inferno existens non pateretur pœnã ignis, Diaconus autè vult eam esse in cœlo beatam.

QVINTVM est etiam contra ipsum; nam B. Thomas vbi ex professo hoc tractat, nimirum in 4. d. 45. q. 2. probabilissimum putat animam Traiani liberatam solùm à pœnis inferni vsq; ad diem iudicij, ac deinceps cruciandam cum ceteris.

SEXTVM est valde obscurum; nam S. Birgitta non dicit Traianum esse saluum, sed solùm eleuatum ad gradum altiorem, vbi indicat in inferno aliquid salutis recepisse.

SEPTI

SEPTIMUM est expressè contra ipsum; nam Mechtildis dicit, se petiuisse à Domino quid egerit cum animabus Sampsonis, Salomonis, Origenis, & Traiani. & responsum esse, Deum velle esse omnibus incognitum, quid sua liberalitas cum illis egerit. si ergo Deus vult esse incognitum, non est credendum auctoribus, qui asserunt Traianum esse in cælo. Adde, quòd Deus in hac reuelatione coniungit Traianum cum Origene: At in prato spirituali, quod citatur à VII. Synodo, & à Ioanne Diacono lib. 2. cap. 45. vitę B. Gregorij, narratur alia reuelatio, qua Origenes visus est in Gehenna ignis cum Ario, & Nestorio, & V. Synodus, cap. 11. dicit anathema Origeni sicut Ario, Nestorio, & cæteris hæreticis.

Quantum ad SECVNDVM, quidam existimant animas non posse vnquam de suis receptaculis egredi, sed omnes apparitiones esse Dæmonum, qui fingunt se esse animas de Purgatorio exeuntes, & suffragia postulantes. ita Tertullianus libro de anima circa finem, & Auctor quæstionum ad Antiochum quæst. 11. & 13. idem videntur dicere Chrysostomus homil. 29. in Matth. & hom. 2. & 4. de Lazaro, & Theophylactus in cap. 8. Matthei, quanquam hi duo, si bene legantur, non dicunt, nullo modo posse animas egredi ad nos, sed non posse egredi pro arbitrio suo, nec verti in Dæmones, nec vagari inter nos more Dæmonum. Hæretici huius temporis omnes apparitiones animarum rident, tanquam Dæmonum illusiones, præcipuè Magdeburgenses.

Verissima tamen est Augustini sententia libro de cura pro mortuis, cap. 15. & 16. nimix impudentix esse negare animas interdum ad nos redire Deo iubente vel permittente; habemus enim testimonia grauissimorum auctorum, de regressu animarum ex omnibus receptaculis, præterquam ex limbo puerorum. Nam quod ex cælo animæ beatę ad nos aliquando veniant, sunt exempla certissima apud Eusebium lib. 6. hist. cap. 5. Augustinum de cura pro mortuis, ca. 16. Sulpitium in vita Martini, Paulinum in vita Ambrosij, Theodoretum lib. 5. hist. cap. 24. Gregorium lib. 3. Dialogorum, cap. 24. & 25. & in VII. Synodo act. 4.

Quòd ex limbo Patrum apparuerint animę probat Augustinus libro de cura pro mortuis, cap. 15. & 16. ex lib. 1. Regum, cap. 28. vbi Samuelis anima apparuit Sauli, & ex Matt. 17. vbi

Moses apparuit cum Helia in monte Thabor. quamuis enim Hilarius in hunc locum, & Ambrosius lib. 1. de Cain, cap. 2. dicunt, Mosem adhuc viuere, tamen contrarium expressè habetur Deut. vlt. & Iosue 1.

Quòd ex Purgatorio apparuerint, sunt exempla apud Gregorium lib. 4. Dialogorum, cap. 40. & 55. & alios auctores supra citatos. Quòd denique ex inferno, probat multis exemplis auctor librorum de proprietatibus apum, & idem apparet ex illa apparitione Doctoris Parisiensis in vita beati Brunonis, qui post triduum à morte dixit se condemnatum. Credibile est, animam illam mox à morte in infernum descendisse, sed tamen ter apparuisse; & PRIMÒ, manifestasse suam accusationem. SECUNDO, suum iudicium. TERTIO suam damnationem; vt hoc modo pluribus innotesceret hoc exemplum.

Quantum ad TERTIVM, quòd aliqui ex Purgatorio vel limbo Patrum fuerint ad vitam reuocati, nulli dubium est potest. Nam mortui, quos excitarunt Helias, Helisæus, Dominus Christus, & Petrus, & Paulus, cum fideles fuerint, creduntur fuisse in Purgatorio, aut in limbo, neq; vllum sequitur inconueniens, si ex his locis aliqui resurgant, siquidem hoc nihil aliud est, quàm mutare illis exilium, vel carcerem.

DICES; at iam erant certi de sua salute, & per resurrectionem fient incerti. RESPONDET bene Abulensis quæst. 57. in 4. Regum, omnes eos, qui ex Purgatorio aut limbo Patrum in vitam reuocati fuerunt, sine dubio confirmatos fuisse à gratia, vt nullo modo perire poterint, quia alioqui iniuria illis facta fuisset.

Quòd autem ex cælo, aut inferno damnatorum reuocati possent ad vitam, videretur incredibile, nisi exstarent exempla, quæ negari non possunt. Nam B. Gregorius lib. 1. Dialogorum, cap. 9. scribit, à S. Fortunato excitatum fuisse Marcellum quendam virum sanctum, qui ab Angelis in optimo locum ductus fuerat. Et cap. 12. scribit, à S. Seuero excitatum quendam virum pessimum, qui à Dæmonibus in infernum deducebatur. Egesippus scribit lib. 3. cap. 2. B. Petrum excitasse à finem quendam Cæsaris Ethnicum à morte. Nec dubitari potest, quin Apostoli aliquos Ethnicos excitarint. Maximus ferm. 2. de sancta Agnete, dicit, ab ea excitatum filium præfe-

cti, qui in peccato mortali obierat. Et **Euo**dus lib. I. de miraculis S. Stephani, dicit, puerulum mortuum ante Baptismum, ad reliquias S. Stephani excitatum.

Num expet hic liber Eudij?

Dico igitur, beatos iam existentes non posse reuocari ad vitam; siquidem beatitudo includit certitudinem de non amittenda vnquam felicitate, vt **B. Augustinus** docet de corrept. & gratia, cap. 10. & ratio est manifesta, quia beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus; non habet autem omnia bona, qui non habet illam certitudinem. Si igitur aliqui sancti viri redierunt ad corpus, non fuerunt beati, sed Deus prouidens eorum excitationem, distulit eorum beatificationem, & interim detinuit eos in optimo aliquo loco, vt accidit Marcello illi, de quo Gregorius loquitur.

De damnatis similiter dico, damnatum absolute ad pœnas æternas, non posse reuocari ad vitam, quoniam alioqui fieret incerta impiorum damnatio; & sanè **B. Augustinus** lib. 21. de ciuit. Dei, cap. 24. nimix præsumptionis esse dicit asserere, eos non mansuros perpetuò in igne, quibus Veritas dicit: *Itē in ignem æternum*; dicit autem hoc Veritas omnibus, quos damnat tam in particulari, quàm in vniuersali iudicio. Præterea nullus esset damnatorum, qui non posset sperare salutem, & pro quo non possemus orare. nunc enim non oramus pro infidelibus damnatis, quia secundum fidem credimus eos non posse saluari; at si possunt saltem ex priuilegio saluari, certè pro illis orandum esset, sicut in hoc mundo oramus pro obstinatis in malo, vt Deus det illis gratiam efficacem, quæ certè non datur, nisi ex priuilegio.

S E D obiicit **Abulensis** quæst. 57. in 4. librum Regum, ei, qui excitatur ab inferno damnatorum, non remittitur neq; culpa, neque pœna per ipsam excitationem, neque aliud miraculum hîc necessarium est, quàm simplex mortui resuscitatio, ergo fieri potest, vt tales redeant. **R E S P O N D E O**, non remitti culpam, neq; pœnam, sed dari beneficium æquiualens, quia ponitur in statu, in quo poterit à culpa & pœna liberari; ex quo sequuntur omnia absurda suprâ dicta, quòd non erit certa impiorum damnatio: quòd illi sperare poterunt: quòd licebit pro eis orare.

Ad illa exempla, quæ adferuntur, respondet **Sotus** in 4. distinct. 45. quæst. 2. artic. 2. omnes Ethnicos, quos Apostoli ex-

citarunt, laborasse ignorantia inuincibili fidei, & proinde in purgatorio fuisse.

At quid respondebit Sotus Ambrosio, qui serm. 90. & Maximo, qui serm. 2. dicunt, beatam Agnetem excitasse filium præfecti, quem Diabolus necauerat, cum voluisset ipsam virginem sanctam stuprare? Igitur dico, eos qui sunt excitati, cum mererentur pœnas æternas, non fuisse damnatos, sed suspensionem eorum sententiam, & interim punitos secundum præsentem iniustitiam, vt B. Thomas docet in 4. sent. dist. 45. quæst. 2. art. 2. quomodo etiam respondent Richardus, Durandus, & alij ibidem.

CAPVT IX.

De tempore, quo durat Purgatorium.

NAM VERO de tempore, quo Purgatorium permanebit, duo sunt errores extremi. PRIMVS error est Origenis, qui extendit tempora Purgatorij ultra diem resurrectionis, ita enim habet homilia in Lucam: *Ego puto, inquit, quod & post resurrectionem mortuis indigeamus Sacramento eluente nos, atq; purgante, nemo enim absq; sordibus resurgere poterit.* Hic tamen error exploratus, nam B. Augustinus lib. 21. de ciuit. Dei, cap. 16. *Purgatorias pœnas, inquit, nullas futuras opinetur, nisi ante illud & ultimum tremendumq; iudicium.* Et ratio est, quia Dominus Matthæi 25. in iudicio solùm duos ordines hominum dicit futuros; vnum beatorum; alterum damnatorum.

DICES; Anima non peccauit sola, sed simul cum corpore, igitur simul cum corpore purgari debet; proinde post resurrectionem homines purgabuntur. RESPONDEO, si argumentum concluderet, probaret etiam, animam separatam non posse puniri in inferno, nec voluptatibus in cœlo frui, contra Euangelium Lucæ 16. *Crucior in hac flamma.* Et Lucæ 23. *Hodie mecum eris in paradiso.*

Dico igitur, meritò puniri animam etiam solam, quia ipsa est subiectum & causa efficiens peccati; nam sunt quædam opera hominum, quæ non possunt fieri nisi à toto composito, nec recipi, nisi in totum compositum, vt illa omnia quæ fiunt à potentiis organicis, vt loqui, videre, audire, &c. & talia

disso-